

13.12.2023

VN/16960/2021
STM078:00/2021**2023/7 TYÖTURVALLISUUSSÄÄNNÖKSIÄ VALMISTELEVAN NEUVOTTELUKUNNAN PÖYTÄKIRJA
13.12.2023**

Aika 13.12.2023 klo 13.00-14.40

Paikka: Teams-etäkokous

Osallistujat:

Antti Janas	STM, puheenjohtaja
Hanna-Mari Pekuri	STM, varapuheenjohtaja
Sari-Anne Salminen	Työsuojelun aluehallinto, jäsen
Inka Douglas	STTK, jäsen
Juha Ala-Hiiri	TKL, jäsen
Timo Koskinen	SAK, jäsen
Minna Salli	KT, jäsen
Päivi Lanttola	VTML, jäsen
Albert Mäkelä	SY, jäsen
Pia Perttula	TTL, jäsen
Lotta Savinko	Akava, jäsen
Mikko Räsänen	EK, varajäsen
Vesa Pekkola	STM, jäsen
Anna Tammenmaa	STM, asiantuntija
Sirkku Saarikoski	STM, asiantuntija
Noora Pajukoski	STM, asiantuntija
Katja Danner	STM, asiantuntija
Tanja Ylitöyrä	STM, sihteeri

1. Kokouksen avaus ja asialistan hyväksyminen

Puheenjohtaja avasi kokouksen. Hyväksyttiin asialista.

Puheenjohtaja kertoi, että Erkki Auvisen jäätyä eläkkeelle STTK:n edustajaksi TTN:ssä on nimitetty Inka Douglas ja varajäsenenä jatkaa Ida Nummelin. Nummelin on nimitetty varsinaiseksi jäseneksi työkuormitusjaostoon Auvisen tilalle.

2. Hyväksytään edellisen kokouksen pöytäkirja

Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja.

3. ASA-lain uudistaminen

Danner esitteli ASA-lain uudistamisen taustan ja pykälät. Lainmuutoksen taustalla on syöpädirektiivin 4. päivitysdirektiivin täytäntöönpano. Lain on tarkoitus tulla voimaan 1.4.2024. ASA-laki laajenisi kattamaan myös lisääntymiselle vaaralliset tekijät ja niille altistuneet työntekijät. Lain nimike muuttuisi, ja sisällössä muutoksia tulisi pykälisiin 1-4 ja 6-8. Määritelmiä on täsmennetty ja täydennetty. Terminologiassa aine on korvattu tekijällä, puhutaan esim. lisääntymiselle vaarallisista tekijöistä. Tässä on jo ennakoitu tulossa olevia syöpädirektiivin päivityksiä, jotta lakia ei pian tarvitse päivittää uudelleen. Lisääntymiselle vaarallisille tekijöille altistuneiden työntekijöiden tietoja ei ilmoitettaisi ASA-rekisteriin, vaan työnantaja säilyttäisi tiedot itse viiden vuoden ajan.

Jos työnantaja lopettaisi toimintansa ennen kuin viisi vuotta on kulunut, työsuojeluviranomainen säilyttäisi tiedot lopun ajan. Tietojen luovuttamisesta salassapitosäännösten estämättä on säädetty 8 §:ssä.

Keskusteltiin esityksestä. Douglas kysyi työntekijän mahdollisuudesta saada itseään koskevat tiedot. Danner kertoi, että tietojen saamisesta säädetään tietosuojasetuksessa, työntekijällä on oikeus saada itseään koskevat tiedot. Koskinen kysyi, miksi TTL ei voi säilyttää tietoja. Danner kertoi, että tietojen säilyttämiseen liittyviä vaihtoehtoja käsiteltiin HTP-jaostossa. Ehdotukseen valitun lisäksi muita selvitettyjä vaihtoehtoja olivat ilmoittaa tiedot ASA-rekisteriin ja säilyttää niitä 80 vuotta kuten muitakin ASA-rekisteriin tallennettuja tietoja, tai säilyttää tietoja ASA-rekisterissä jokin lyhyempi aika. Valinta on tehty huomioiden kustannukset ja säilytysaika. Tietosuojavaltuutetun toimisto on lausunnossaan kannattanut ehdotuksen mukaista säilytystapaa- ja aikaa, 80 vuoden säilytysajalle ei ole perusteita. Jotta näitä tietoja voisi säilyttää ASA-rekisterissä lyhyemmän ajan kuin muita tietoja, rekisteri vaatisi suuremman päivityksen, joka olisi liian kallis tässä taloustilanteessa. Asiaa voidaan tarkastella myöhemmin uudelleen, jos ASA-laki avataan ja taloustilanne on parempi. Koskinen kritisoi sitä, että raha on tässä asiassa määräävä tekijä. SAK:n mielestä tulisi olla jokin toimivampi ratkaisu, tiedot tulisi säilyttää luotettavammalla tavalla kuin työnantajalla ja ehdotettua pitemmän aikaa.

Danner esitteli perustelut. Keskustelua ei syntynyt. Hallituksen esitys ASA-lain muuttamiseksi hyväksyttiin.

4. Lisääntymisterveysasetus

Pajukoski esitteli asiaa. Lisääntymisterveysasetusta päivitetään useammasta syystä. Työmarkkinaosapuolten kanssa on TTL:n erityisäitiysrahaopasta päivitetäessä päätetty, että alumiini, mangaani ja hitsausuurut tulee lisätä lisääntymisterveydelle vaaraa aiheuttavien tekijöiden listalle. Lisääntymiselle vaaralliset kemialliset aineet on lisätty syöpädirektiiviin, minkä johdosta on tarpeen kohdistaa asetus jatkossa nimenomaan raskaana olevien, äskettäin synnyttäneiden ja imettävien työntekijöiden suojeluun. On myös todettu, että raskaussuojeludirektiivin kansallisessa täytäntöönpanossa on täsmentämisen tarvetta erityisesti äskettäin synnyttäneiden ja imettävien osalta sekä eräiden yksittäisten vaaraa aiheuttavien tekijöiden osalta. Työturvallisuuslakia muutettiin aiemmin tarvittavilta osin, jolloin siihen mm. lisättiin maininta äskettäin synnyttäneistä ja imettävistä työntekijöistä sekä asetuksenantovaltuudet. Lisääntymisterveysasetusta on valmisteltu HTP-jaostossa, ja esitys oli lausuntokierroksella. Lausuntoja saatiin 17. Esitystä pidettiin pääosin hyvänä, ja lausunnoissa esiin nostetut asiat olivat lähinnä sellaisia, joita oli jo jaostossa käsitelty. OM:n lausunnon johdosta muutettiin joidenkin pykälien muotoilua.

Muutoksissa on kyse lähinnä voimassa olevan lainsäädännön täsmentämisestä. Työterveyshuollon roolista keskusteltiin valmistelussa paljon, ja työterveyshuollosta on 1 §:ssä informatiivinen viittaus. 2 §:n 4 kohdan osalta päädyttiin siihen, että imettävien mainitseminen tässä kohdassa aiheuttaisi enemmän epäselvyyttä kuin hyötyä. Heidän suojelemisensa radionuklideilta jää säteilylainsäädännön varaan. Työnantajan tulee 3 §:n mukaan muistuttaa työntekijöitä siitä, että riskiä aiheuttavissa töissä työntekijöiden on tärkeää ilmoittaa esim. raskaudesta työnantajalle. Työnantajan tulee tehdyn riskin arvioinnin perusteella ryhtyä yksilöllisiin toimenpiteisiin tässä mainittujen työntekijöiden suojelemiseksi. Valmisteluvaiheessa keskusteltiin paljon ongelmasta, että jos henkilöä ei voida siirtää hänelle sopiviin turvallisiin työtehtäviin, hänelle olisi raskaussuojeludirektiivin mukaan myönnettävä palkallista tai muuten riittävästi korvattua vapaata. Sairausvakuutuslainsäädännössä korvaus on kuitenkin auki, vaikka asian pitäisi direktiivin mukaan olla kunnossa. Ei ole tiedossa, millä aikataululla sairausvakuutuslainsäädäntöä pystytään päivittämään. Yötyötä koskeva 5 § täydentäisi työturvallisuuslain yötyötä koskevaa sääntelyä. Työnantajan tulisi ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin raskaana olevan tai äskettäin synnyttäneen suojelemiseksi, eikä yötyötä saa teettää, jos työterveyslääkäri tai muu työntekijän työolosuhteet tunteva lääkäri katsoo, että se aiheuttaa riskin. On pohdittu paljon, tulisiko yötyötä koskevan lausunnon antajan olla neuvolalääkäri vai työterveyslääkäri. Päädyttiin siihen, että ensisijaisesti tulee kääntyä työterveyslääkäriin puoleen. Pajukoski esitteli lyhyesti myös perustelumuition.

Keskusteltiin ehdotuksesta. Oltiin huolissaan siitä, ettei erityisraskausraha-asia ole kunnossa. Asian hoitamista tulisi kiirehtiä. Puheenjohtaja kertoi, että vakuutusosastolle, jolle asia kuuluu, tuli hallitusohjelmasta paljon tehtävää, mutta erityisraskausraha-asian valmistelu on todettu olevan mahdollista aloittaa vuonna 2024. Keskusteltiin myös yötyötä koskevan lausunnon antajasta. Työterveyshuollon taso ja kattavuus vaihtelevat paljon. Todettiin, että ensisijaisesti lausunto tulee olla työterveyshuollosta, mutta muunkin lääkärin lausunto on mahdollinen, mikäli työterveyshuoltoa ei tältä osin ole mahdollista hyödyntää. Viime kädessä työnantaja

päättää, edellyttääkö se työterveyslääkärin lausuntoa (jos sen saaminen on mahdollista). Ei pidetty tarkoituksenmukaisena, että esim. neuvolalääkärin lausunto ei kelpaisi työnantajalle ja työntekijä joutuisi käymään useammalla lääkäriä. Asiaa ei pidetty täysin selvänä perusteluissa, ja todettiin, että tätä kysymystä on syytä käsitellä asetuksen voimaantulon yhteydessä annettavassa ohjeistuksessa ja koulutuksessa.

Asetusehdotus ja sen perustelumuistio hyväksyttiin.

5. Työsuojeludirektiivien täytäntöönpanokertomus

Tammenmaa esitteli asiaa lyhyesti. Nyt valmisteltavana oleva raportti koskee vuosia 2018-2022. Sen antaminen perustuu puitedirektiiviin 89/391/ETY, jonka 17 artiklan mukaisesti jäsenvaltioiden on toimitettava viiden vuoden välein komissiolle yksi kertomus mainitun direktiivin sekä 16 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen erityisdirektiivien (19 kpl) käytännön täytäntöönpanosta ja ilmoitettava siinä työmarkkinaosapuolten kanta. Kertomuksessa käsitellään asianomaisten direktiivien kansallisten täytäntöönpanosäädösten käytännön toimeenpanoa. Komissio arvioi raportin perusteella direktiivien täytäntöönpanoa ja antaa siitä palautteen 36 kuukauden kuluessa. Kertomus jakautuu kahteen jaksoon, joista ensimmäinen koskee yleisiä näkökohtia (tietotaulukot sekä merkittävät muutokset ja toteutettujen toimenpiteiden kuvaus ja arviointi) ja toinen yksittäisiä direktiivejä ja kunkin direktiivin erityisnäkökulmien täytäntöönpanoa.

Puheenjohtaja kertoi, että direktiivejä koskeva kansallinen lainsäädäntö on suurelta osin sama kuin edellisellä raportointikerralla. Syöpävaaran torjunnan osalta muutoksia on ollut enemmän, ja siitä lähetettiin jäsenille erillinen asiakirja. Kertomukseen tarvitaan työmarkkinaosapuolten näkemykset. Palkansaajapuolen keskenään ja työnantajapuolen keskenään olisi syytä tehdä asiassa yhteistyötä siten, että niiden näkemykset esitetään kootusti. Vastaukset pyydettiin toimittamaan 20.12. mennessä. Jäsenet pitivät esitettyä määräaikaan liian lyhyenä. Asiasta on syytä kuulla jäsenliittoja. Puheenjohtaja totesi, että ministeriöllä on määräaika toimittaa vastaus eteenpäin. Voitaneen toimia niin, että vastaus lähetetään ennen vuodenvaihdetta ja todetaan, että työmarkkinaosapuolten vastaukset tulevat erikseen. Sovittiin, että jäsenet toimittavat vastauksensa mahdollisimman pian ja viimeistään tammikuun puolivälissä. Koska Tammenmaan työ STM:ssä on päättymässä, 21.12. jälkeen lähetettävät vastaukset pyydetään toimittamaan puheenjohtajalle ja Ylitöyrälle. Seuraavalla raportointikierroksella tietojen kokoaminen pyritään aloittamaan aikaisemmin, jolloin myös työmarkkinaosapuolille jäisi enemmän aikaa näkemystensä toimittamiseen.

6. Työkuormitusjaoston toimikauden jatkaminen

Puheenjohtaja kertoi, että työkuormitusjaoston toimikauden jatkaminen oli jo viime kokouksessa esillä. Silloin esitettiin erilaisia näkemyksiä siitä, onko jaoston työtä tarpeen jatkaa. Kuormitusjaostossa ei ole keskusteltu laajasti jaoston jatkosta, on lähinnä vain todettu STM:n kanta. Jaostolle on annettu tietty tehtävä, jota ei saada nykyisen toimikauden puitteissa valmiiksi. Jatkoon vaikuttavat myös hallitusohjelman kirjaus psykososiaalisista kuormitustekijöistä sekä eduskunnan erityisvaliokunnan mietintö työturvallisuuslain muutoksen yhteydessä. Puheenjohtaja oli pyytänyt kuormitusjaostossa, että ennen kokousta ne tahot ilmoittaisivat asiasta, jotka eivät halua jaoston toimikauden jatkamista. Puheenjohtaja totesi saaneensa neljän työnantajatahon yhteisen asiakirjan, jossa ne katsoivat, että jaoston toimikautta ei ole syytä jatkaa ja että hän olettaa näiden näkemysten olevan edelleen samat. Tilanne on se, että jaostolle annettua tehtävää ei ole saatu valmiiksi, ja siksi ehdotus on, että jaoston toimikautta jatketaan esityksen mukaisesti. Hän kysyi, onko mahdollisesti jokin muu taho kuin aiemmin asiasta ilmoittaneet työnantajapuolen edustajat, joka katsoo, ettei toimikautta tule jatkaa esitetysti. Muita ei ilmoittautunut. Puheenjohtaja totesi, että tältä pohjalta jaoston toimikautta voidaan jatkaa 30.6.2024 saakka. Räsänen totesi, että he eivät tosiaan ole kannattaneet toimikauden jatkamista. Hän totesi käsityksensä, että jaostossa olisi käsitelty muita kuin alkuperäisen toimeksiannon mukaisia asioita ja että heillä joudutaan harkitsemaan vakavasti sitä, miten jatkotyöhön voidaan osallistua. Puheenjohtaja totesi, että jaoston toimeksiannosta on mahdollisesti väärinymmärrystä, ja sen alkuaikojen asiakirjoista, erityisesti työsuunnitelmasta, voi tarkistaa, mitä tuolloin on tältä osin yhdessä suunniteltu. Enempää puheenvuoroja ei käytetty.

7. Muut asiat

Ei ollut.

8. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 14.40.

Antti Janas

puheenjohtaja

Tanja Ylitöyrä

sihteeri